

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

5393
Pocztą polową 53, dn. 5. XI. 1920

Oddział II Informacyjny

Nr 49407 / II

Do

Adjutantury Generalnej.

Załączony manifest lidera partji eserów Wikto-
ra Michajłowicza CZERNOWA powstał w okolicznościach
następujących: Czernow ma pewne porachunki z Tom-
sonem premierem estońskim, od którego chciał otrzy-
mać pieniądze. Na tem tle powstało porozumienie
w myśl którego Czernow napisał ów manifest. Z tego

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

Względu oświadczenia w tym manifestcie złożone

przyjmować należy z pewną rezerwą.

5393
dnia 5. XI. 1920

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

załącz. Wydział 1 załącznik.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Szef Wydziału IV BW

Otrzymują:

1. Adjutantura Generalna
2. Szef Sekcji Ewidencyjnej
3. Mjr. Kierzkowski.

Mjr. Szef. Gen.

R A P O R T W. M. C Z E R N O W A.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Wódz partji XXXXXIXXXYčZXXYX socjalistów-rewolucjonistów, jej ideolog i twórca zasadniczych podstaw, dzięki nieprawdopodobnym wysiłkom wydostał się z niewoli bolszewickiej i znajduje się w Estonji.

Czernew złożył szczegółowy raport swoim towarzyszom partyjnym. W raporcie tym Czernew rozwija swoje poglądy na wewnętrzne położenie w Rosji, na jej położenie międzynarodowe, na rolę partji socjalistów-rewolucjonistów w przyszłej odbudowie Rosji. Raport ten sprowadza się do następujących danych:

1/Na czele polega siła bolszewizmu.

Według zdania Czernowa, bolszewizm jest zjawiskiem dawno już przeżytem, któreby już oddawna nie miało miejsca, gdyby nie XXXYWNXX korzystano ze sztucznych czynników wewnętrznych i zewnętrznych, jak interwencja, blokada, a wewnątrz - istnienie kontrrewolucji, nie wyrzekającej się marzeń o restauracji. Możliwość powoływania się na to, że przy istnieniu interwencji i blokady nie można stosować komunistycznych postulatów i teorii i że zastosowanie ich przybiera formę potworną dzięki naciskowi międzynarodowego imperjalizmu z jednej strony, z drugiej strony Ordn powoływanie się na istnienie kontrrewolucji, dążeń restauracyjnych, których rosyjskie masy pracujące najbardziej się boją. Te dwa główne czynniki: wewnętrzny i zewnętrzny są przede wszystkim źródłami bolszewizmu. Po za nimi bolszewizm jest siłą marzącą.

2/Wewnętrzna ewolucja bolszewizmu.

W ciągu trzech lat istnienia a władza bolszewicka przeżyła ogromną ewolucję, streszczającą się - według wyrażenia Czernowa - w określeniu: od Pugaczowszczyzny do Arakoczjowszczyzny. Bolszewickie sympatje dla chłopów i robotników dawno się przeżyły, ustrój sowiecki jest dla nich obecnie równoznaczny z sowieckim prawem pańszczyźnianem. Polityka dyktatury proletariatu skończyła się osłabieniem i rozbiorem miejskiej ludności robotniczej, która liczebnie się zmniejszała i rozsypała po wsiach; reszta jest tak sterroryzowana

5281
PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New YorkPILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

że nie ma już się protestować. Cała władza trzyma się na bagnietach. Szpiegostwo komunistyczne, mające swój wyraz w komunistycznych jaczajkach i w pracy poszczególnych komunistów, którzy otrzymują za to wszystkie dobrodziejsztwa sowieckiego życia, - szpiegostwo to jest przez władze sowieckie wzniesione na wyżyny kultu i prowadzone jest wszędzie, poczynając od pieraszeg o lepszego kolektywu, dużego czy małego, a kończąc na rodzinie. System inkwizycyjny, despotyzm daleko wyprzedziły porządki dawnego ustroju. Wszyscy i wszystko upaństwowione, wszystko zbiurokratyzowane, zamiast socjalizmu, według obrazowego wyrażenia Czernowa, istnieje jezuicki protekcyjno-komunistyczny ustrój, istniejący niegdyś w Paragwaju. Przy takim układzie stosunków, niema wątpliwości, że pracująca demokracja dawno już mogła własnymi siłami zlikwidować bolszewizm. Ale za każdym razem, kiedy pracująca demokracja czyniła wystąpienia, wystąpienia te były zawsze utracone przez ciemną reakcyjną klikę. Tak było na Syberji i na Uralu. Reakcja przyczyniała się nie do upadku bolszewizmu, a do wzmocnienia go.

37. Położenie partji socjalistów-rewolucjonistów.

Rozpędzając Konstytuante, bolszewicy podnieśli broń przeciw pracującej demokracji, przeciwko narodowi i dali sygnał do wojny wewnętrznej. Partji nie pozostawało nic innego, jak przyjąć udział w walce wewnętrznej narodu przeciwko uzurpatorom władzy, którzy podstępem pociągnęli za sobą część proletariatu fabrycznego. W wojnie tej partja socjalistów-rewolucjonistów były zawsze w awangardzie, następnie dopiero, po zdradzieckich wystąpieniach reakcji, partja socjalistów-rewolucjonistów, nie chcąc lać wody na młyn kontr-rewolucji, czasowo wstrzymała akcję zbrojną przeciwko bolszewikom i zajęła pozycję wycofującą. W momencie, kiedy kontrrewolucja Syberji i Południa stała się rzeczywiście groźną dla Rosji, a z drugiej strony nie chcąc walczyć z białą reakcją pod batutą i rządem bolszewików, Centralny Komitet partji zdecydował się przenieść walkę z reakcją na terytorjum samej kontrrewolucji - i wiemy, że Kozłowski rozpadła się nie tyle pod ciosami Czerwonej Armji, ile pod działaniem sił rewolucyjnych na tyłach, a tam na

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVE
New York

pierwszym planie czynna były nasza partja. Dalsza walka kontrrewolucji z bolszewizmem była szybko zlikwidowana, wykazując tylko zupełną niezdolność do czynu i bezsilność białej reakcji. Czasowe powodzenie Wrangla zapowiada takie same rezultaty, jakie osiągnął Denikin. Z upadkiem tego frontu dla partji nastanie czas wystąpić z bronią w rękę w awangardzie ruchu powstańczego. Olbrzymie siły pracującego włościanstwa, nienawidzącego bolszewików, podtrzymają partję. Ale do udziału w tej walce nie można dopuścić żadnych burżuazyjnych grup w celu współpracy. Według zdania Czernowa, współpraca nie tylko z burżuazją, ale i z burżuazyjną demokracją oddawna jest przeżytkiem i oprócz rezultatów ujemnych nic więcej dać nie może. Powołując się na minione doświadczenia ruchu białych, wskazując na rolę partji kadetów, Czernow nazywa tę ostatnią partją wojennej dyktatury, z którą o żadnej współpracy nie może być mowy. Przyszłość należy do pracującej demokracji, co więcej, w imię zwycięstwa pracującej demokracji, ludu pracującego, dla uniknięcia prób restauracji, partja socjalistów-rewolucjonistów w walce z bolszewikami musi ~~XXXX~~ zostać dyktatorem na okres walki, to znaczy czasowo, podporządkowując sobie wszystkie siły zbrojne, walczące przeciw bolszewikom i podporządkowując je dyrektywom partyjnym. Ta walka zbrojna partji i jej dyktatura rozpoczną się natychmiast jak tylko zostanie zakończona wojna polsko-rosyjska, gdyż walka z bolszewikami winna być prowadzona tylko przy pomocy własnych wewnętrznych sił ludu pracującego Rosji - i najzgubniejszą dla sprawy bolszewickiej byłaby wszelka interwencja i blokada, które pozwalają bolszewikom odgrywać niewłaściwą im rolę wyrażycieli idei narodowych. W stosunku do państw nadgranicznych, powstałych na terenie Rosji, partja socjalistów-rewolucjonistów, chociaż broni sprawy federacji narodów, ale jednocześnie uważa, że federacja nie wyklucza oddzielenia się i dlatego o federację jest sprawą dobrej woli umawiających się samodzielnych stron. Dlatego Komitet Centralny Partji Socjalistów-Rewolucjonistów szczerze i bez żadnych ubocznych myśli szanuje decyzję narodów Finlandji, Polski, Estonji i Łotwy, Litwy, Ukrainy i Białejrusi i innych narodów nadgranicznych, dla których zdobycie ~~XXXXXXXXXXXX~~ niezawisłości państwowej było jedynym sposobem wyjścia z istniejących stosunków. Dla partji śmieszny jest upór centralistów, nie chcących uznać fak-

tów dokonanych i marzących odbudowaniu przy pomocy siły zbrojnej granic z 1914 roku. Witając samodzielne państwa buforowe, uznając ich niezawisłość - partja "Es-Erów" po przyjacielsku ostrzega je przed upodobnianiem się do państw bałkańskich, które były biernym narzędziem sił zewnętrznych. Usunięcie tej ewentualności możliwe jest tylko przy unikaniu wszelkich zatargów wewnętrznych międzypaństwowych i stworzenia ligi państw "buforowych", która stanowiłaby tamę przeciw wtargnięciu tych czy innych sił zewnętrznych. Najpierwszym zaś ze wszystkich państw, pobrzękujących bronią w stronę państw buforowych jest Rosja Sowiecka, która na bagnietach swych niesie Europie ustrój komunistyczny, czemu stoją na zawadzie państwa nadgraniczne - i dotąd, dopóki demokracja pracująca nie obali bolszewizmu w Rosji, będzie on groźbą dla państw, powstałych na terytorjum Rosji, gdyż biała reakcja jest w tym samym stopniu obca idei samookreślenia narodowego i niezawisłości, więcej nawet - ona ich nienawidzi. Dla partji zaś Socjalistów-Rewolucjonistów istnienie samodzielnych demokratycznych państw granicznych jest dostateczną gwarancją, że na miejsce ustroju Rad Deputatów nie powstanie dyktatura kontrrewolucji, odrzucającej ideę niezawisłości i samookreślenia. Dlatego partja ma prawo przypuszczać, że w przyszłej walce sympatje państw granicznych będą po jej stronie. Taki jest stosunek partji Socjalistów-Rewolucjonistów do nowych organizacji państwowych, powstałych na terenie Rosji.

4/. Międzynarodówka.

Europejska klasa robotnicza, wytrącona przez wojnę z równowagi społecznej, dzięki katastrofalnemu upadkowi gospodarki europejskiej, jeszcze dotąd nie może przyjść do siebie i wrócić do prawnych, klasowych zorganizowanych form walki o bardziej doskonałe formy produkcji, odpowiadające epoce przejściowej od ustroju kapitalistycznego do socjalistycznego. Proletariat europejski nie może zapomnieć wszechświatowej rzezi, zorganizowanej przez burżuazję - i dotąd rzeź ta jest przyczyną jego wzburzenia i ruchów. Zrozumiałem jest zupełnie, że bolszewizm, daleki bolszewizm, drażniący czerwoną płachtą, pada na dobry grunt. Dla klasy robotniczej niezbędny jest czerwony mit, i III-cia Międzynarodówka, istniejąca w Moskwie, wydaje jej się tem wyjściem z sytuacji, które do-

proceedzi do ostatecznego tryumfu-i zwycięstwa klasy robotniczej. Ale ^{okazać} wystarczyło III Międzynarodówce ~~zadziwić~~ choć w pewnym stopniu istotną swoją postać, wystarczyło, aby niektórzy, choćby i ~~przyjacieli~~ przyjacini III Międzynarodówce wodzowie klasy robotniczej zetknęli się bezpośrednio z ideami, głoszonymi przez przedstawicieli Komitetu Wykonawczego, wystarczyło choć trochę osłabić blokadę, choć trochę rozluźnić kordony, oddzielające Rosję od państw sąsiednich 2 - aby czerwony mit moskiewski, który był ideałem i marzeniem, począł coraz bardziej otrzeźwiać masy robotnicze - i blizki już jest czas, kiedy proletarijat Zachodniej Europy będzie wspominał o III Międzynarodówce, jak o majaczeniach obłąkanego. Z drugiej strony II Międzynarodówka jest już napół trupem i również nie może przygotować klasy robotniczej do nowych form międzynarodowej walki i solidarności; nie mogła tego osiągnąć III Międzynarodówka, nie osiągnie i II Międzynarodówka. Jest to zadanie nowej przyszłej Międzynarodówki, która musi powstać na gruzach II i III Międzynarodówki. Ale to jest sprawa przyszłości: sprawę tę muszą przygotowywać te partje, które są zbyt czynne, by wegetować w letargu II Międzynarodówki, ale zbyt poważne, by brać udział w komedji III Komunistycznej Międzynarodówki. Partji tych nie brak: przede wszystkim Angielska partja robotnicza, Niemieccy socjaliści Niezawisli i wiele innych. W samej Komunistycznej Międzynarodówce są elementy, które dostały się tam dzięki nieporozumieniu, jak Włoska Partja Socjalistyczna, które się w niej nie utrzymują. Centralny Komitet Partji Es-Brów uważa udział w stworzeniu takiej międzynarodówki za najpierwsze i niecierpiące zwłoki zadanie - zadanie to przez C.K.S.R. zostało powierzone Czernowowi. Na dowód swego ujemnego ~~stosunku~~ ^{stosunku} do II Międzynarodówki partja S.R. Czernow nadmienia, że na ostatnim zjeździe Międzynarodówki partja brała udział tylko w charakterze informacyjnym. Czernow nie przesądza, czy nowa Międzynarodówka powstanie na gruncie II Międzynarodówki, czy też będzie to zupełnie nowa organizacja na nowych ^{samodzielnych} postawach, uważa nawet za możliwe, że może powstać w ramach II Międzynarodówki, ale w każdym razie musi dać nowe hasła w zakresie międzynarodowej twórczości klasy robotniczej.

Najbliższe zadania partji. W końcowej części swego raportu Czernow omawia najbliższe zadania partji, uprzednio skreśliwszy jej ewolucję i tarcia wewnętrzne. Lewi S.R., którzy w znacznym stopniu przyczynili się do zwycięstwa bolszewizmu w czasie przewrotu październikowego, obecnie stoją

PIL
H:
AF
N

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

New York

234

na najbardziej prawem skrzydło w walce z bolszewikami. Tak np. grupa Kamkowa w sprawie walki z bolszewikami zajęła stanowisko, że lepiej, by z początku kontrrewolucja zwyciężyła bolszewików, gdyż z nimi trudniej walczyć, niż z kontrrewolucją. Grupa Spirydenowej jest zwolenniczką aktów terrorystycznych i powstań zbrojnych; w ogólności zaś przywódcy lewych S.R. i pracownicy partyjni uznają swój kardynalny błąd - wystąpienie z partji. Z pomiędzy innych grup, które wystąpiły z partji, należy wymienić grupę Welskiego, która wystąpiła pod nazwą mniejszości partji i szanowała na gruncie zgody z bolszewikami i uznania władzy Sowietów. Eksperyment dokonany przez tę grupę doprowadził do tych samych rezultatów, do jakich doszli i lewi S.R. Grupa Welskiego potrzebna była bolszewikom, jako przedmiot spekulacji na rynku międzynarodowym: bolszewicy chcieli zaimportować do Europy swoją popularnością i istnieniem opozycji, tak, jak było w Rosji przedrewolucyjnej. Kiedy zaś konieczność tego minęła, grupa ta stała się dla bolszewików zbyt ciężka, a przywódca jej Welski za swoją oportunistyczną ugodowość został surowo ukarany. W chwili obecnej grupa Welskiego tak samo uznaje swoją omyłkę i ciężar grup, które poprzednie odpadły, do partji jest dziś silniejszy, niż kiedykolwiek. Dlatego odbudowa i zjednoczenie partji nie spotyka już więcej przeszkód i zagadnienie to zostanie rozwiązane w najbliższej przyszłości na przyszłej X Radzie partyjnej. Partja robiła wiele omyłek na prawo i na lewo, lecz mimo to jest tak silna, i wpływ jej na masy jest tak wielki, że błędy, choćby i wielkie nie zgubiły partji. Ale - mówi Czernow - nie znaczy to, by omyłki były dopuszczalne i w przyszłości. X Rada partyjna winna poczynić wszystkie praktyczne przygotowania do tego, aby władza nad radą partyjną została zwołana zjazd partji. X Rada musi zjednoczyć wszystkie istniejące partyjne "jaczajki" i organizacje, dotychczas pozostające w rozsypce i działające na własne ryzyko - oto najbliższe zadania praktyczne dla X Rady. Dalej w zakresie prac programowych partja musi się zająć przeglądem programu, głównie tej jego części, która jest skierowana przeciwko policyjno-feodalnemu ustrojowi, co jest zupełnie zrozumiałe, gdyż program był układany w odpowiednich warunkach. Obecnie gdy założenie programu partji upada, gdyż upadł ustroj carski, ta część programu winna ulec rewizji. W sprawach taktyki partji muszą być wysunięte nowe hasła, a przede wszystkim wzmożenie akcji w celu wzmożenia konspiracji i

dyscypliny partyjnej, która obowiązywała naszą partję w okresie przedrewolucyjnym. Co się tyczy terroru, to rozwiązanie tego zagadnienia w sensie ostatecznym jest ~~XX~~ przewidziane w najbliższym czasie. Co się tyczy wzbudzenia nowych członków partji Czernow nadmieniał, że praca partyjna powinna być ~~XXXXXXXXXXXX~~ skierowana na organizację i przyciągnięcie do partji nie tyle elementów inteligienckich, ile demokratycznych pracujących warstw społeczeństwa i własności. Inteligencja okazała się niewytrwała, wahająca się i zdelna do przerzucania się z obozu do obozu. Przyszłość partji nie na niej będzie się opierała. Inteligencja w swoim czasie okazała wiele bohaterstwa w dziedzinie narodowej, w dziedzinie miłości narodu. Ale zupełnie inną okazała się w warunkach walki klasowej, gdzie zupełnie nie miała gruntu. W tych stosunkach inteligencja rosyjska pozostaje daleko w tyle za niemiecką, która dotąd z honorem wychodziła z trudnych sytuacji, nie ustępującą nieraz rosyjskim. Co się tyczy rosyjskiej klasy robotniczej, to ~~XXXXXXXXXXXX~~ wątpliwe jest, aby z początkiem klasa ta mogła grać rolę awangardy, jakągra zwykle każdy proletariat - do tego brak jej i materialnych i moralnych środków, wszystkie odwrócili bolszewicy. Partję oczekuje trudna, drobniawa i ciężka praca w zakresie odbudowy organizacji klasowych, zniszczonych przez bolszewików. Na siłę, w tak zwanej rezydencji naszej partji, przyszłość należy do kooperacji. Prawda jest, że bolszewicy zburzyli kooperatywę, a kooperatystów zapędzili do podziemi, ale tym silniej, tym żywiej wskrzeszenie ducha kooperatywy po upadku bolszewizmu - i w tym zakresie my, jako starzy kooperatyści, musimy przedować. Najbliższy zjazd partyjny musi to wszystko zsumować i przystosować program partji do wymagań nowego życia, nowej epoki, nowej twórczości ludowej. Czernow jest głęboko przekonany, że ze wszystkich zadań ~~XXXX~~ partja ta, jako partja nie ortodoksów, a jak związek ludzi, śmiało krytycznie, wywiąże się z honorem, i - jak zwykle, tak i teraz, wyjdzie zwycięsko z trudnej sytuacji. Zwycięstwo blizkie nie jest przewidziane. Walka będzie długotrwała i trudna, skomplikuje się żywiołowymi ekscesami ciemnych podrażnionych mas, ale uniknąć tej walki niepodobna, gdyż bolszewicy są niepoprawni i tak samo mało skłonni do rozsądnych ustępstw, jak i samowładztwo. Partja nasza nie była winna i przeszłej wojny wewnętrznej. Nie ona ją wywołała. Naodwrot, wszelkimi siłami starała się ją nie dopuścić i szukała wszelkich dróg do porozumienia z bolszewikami, lecz ci ostatecznie uparcie odmawiali współpracy i żądali natemiast

bezwarunkowego podporządkowania się nie proletariatu, a sobie. W imię proletariatu, w imię mas ludowych partja nasza będzie walczyła z komunistami dotąd, dopóki nie wyrwie z ich rąk władzy i nie odda jej w ręce samego ludu pracującego.

Włodzimierz

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York